

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 25.2.2015
COM(2015) 82 final

ΔΕΣΜΗ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Επίτευξη του στόχου διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας της τάξης του 10%

Καθιστώντας το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της Ευρώπης έτοιμο για το 2020

1. Οι διασυνδέσεις ως ζωτικά τμήματα της Ενεργειακής Ένωσης

Κατά τις τελευταίες δεκαετίες, η Ευρωπαϊκή Ένωση εργάστηκε εντατικά με στόχο τη δημιουργία της πλέον ολοκληρωμένης, ανταγωνιστικής και βιώσιμης κοινής αγοράς ενέργειας στον κόσμο.

Η ολοκλήρωση των αγορών ενέργειας της ΕΕ αποδίδει απτά αποτελέσματα: **οι τιμές χονδρικής της ηλεκτρικής ενέργειας μειώθηκαν** κατά το ένα τρίτο¹, οι καταναλωτές διαθέτουν **περισσότερες επιλογές**, καθώς οι προμηθευτές ενέργειας ανταγωνίζονται για την παροχή χαμηλότερων τιμών και καλύτερων υπηρεσιών, ενώ και το νομικό πλαίσιο έχει βελτιώσει τον ανταγωνισμό στον κλάδο.

Ωστόσο, απομένουν ακόμη πολλά να γίνουν. Η εξάρτηση από τις εισαγωγές, οι πεπαλαιωμένες υποδομές και η έλλειψη επενδύσεων, η ελλιπής λειτουργία της αγοράς λιανικής, οι υψηλές τελικές τιμές της ενέργειας για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις που πλήττουν την ανταγωνιστικότητα των εταιρειών μας, η ανάγκη μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα ώστε να αντιμετωπιστεί η κλιματική αλλαγή, καθώς και οι προκλήσεις ενάντια στην τεχνολογική μας πρωτοπορία καταλήγουν σε ένα συμπέρασμα: η ΕΕ πρέπει να υπερκεράσει τον κατακερματισμό των εθνικών αγορών ενέργειας. Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αλλάξει τους τρόπους παραγωγής, μεταφοράς και κατανάλωσης ενέργειας. Η ενεργειακή πολιτική της Ευρώπης πρέπει να επαναπροσδιοριστεί προς τη σωστή κατεύθυνση: αυτήν της Ενεργειακής Ένωσης.

Για τους λόγους αυτούς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε στρατηγικό πλαίσιο για μια ανθεκτική Ενεργειακή Ένωση με μακρόπνοη πολιτική για το κλίμα. Η παρούσα ανακοίνωση για την επίτευξη του στόχου διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας της τάξης του 10% αποτελεί ένα συγκεκριμένο βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση.

Ένα διασυνδεδεμένο ευρωπαϊκό δίκτυο ενέργειας είναι ζωτικής σημασίας για την ενεργειακή ασφάλεια της Ευρώπης, για την ενίσχυση του ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά που θα έχει ως αποτέλεσμα πιο ανταγωνιστικές τιμές, καθώς και για την καλύτερη επίτευξη των στόχων πολιτικής απαλλαγής από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα και πολιτικής για το κλίμα, για τους οποίους έχει δεσμευθεί η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ένα διασυνδεδεμένο δίκτυο θα συμβάλει στην επίτευξη του απώτερου στόχου της Ενεργειακής Ένωσης, δηλαδή της εξασφάλισης οικονομικά προσιτής, ασφαλούς και βιώσιμης ενέργειας, καθώς και ανάπτυξης και απασχόλησης σε όλη την ΕΕ.

Υπάρχει έλλειψη σημείων διασύνδεσης μεταξύ διαφόρων χωρών. Η δημιουργία των εν λόγω διασυνδέσεων θα απαιτήσει επείγοντως την κινητοποίηση όλων των προσπαθειών σε όλα τα επίπεδα, ώστε να επιτευχθεί ο κοινός στόχος της πλήρως λειτουργικής και συνδεδεμένης εσωτερικής αγοράς ενέργειας.

Οι ενεργειακές υποδομές αποτελούν προτεραιότητα στην ευρωπαϊκή ατζέντα για την ενέργεια. Τον Οκτώβριο του 2014 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ζήτησε την «*ταχεία εφαρμογή όλων των μέτρων προκειμένου να εκπληρωθεί ο στόχος της επίτευξης διασύνδεσης τουλάχιστον*

¹ Αφορά την περίοδο 2008-2012· Βλ. COM(2014)21/2.

του 10% των εγκατεστημένων υποδομών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας για όλα τα κράτη μέλη.» Η παρούσα ανακοίνωση² ανταποκρίνεται σε αυτό το κάλεσμα και παρουσιάζει μια στρατηγική για τη διασφάλιση της πλήρους ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας μέσω επαρκούς διασύνδεσης, η οποία θα αποτελέσει επίσης αναπόσπαστο τμήμα της Ενεργειακής Ένωσης.

2. Τα οφέλη ενός διασυνδεδεμένου συστήματος ενέργειας

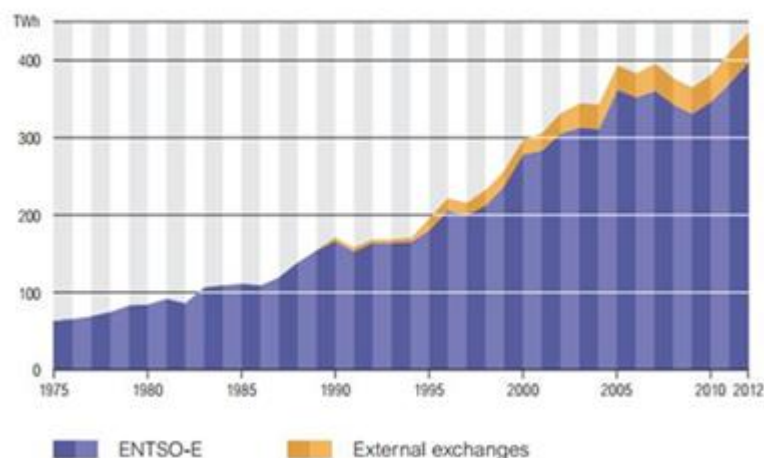
Η διασύνδεση των απομονωμένων εθνικών συστημάτων ηλεκτρικής ενέργειας και η δημιουργία πραγματικά ευρωπαϊκού συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας θα επιφέρει αρκετά και σημαντικά οφέλη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της.

Οι διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας θα ενισχύσουν την ασφάλεια του εφοδιασμού της Ευρώπης. Θα βελτιώσουν την αξιοπιστία του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, ενισχύοντας έτσι την ποιότητα των υπηρεσιών και μειώνοντας τις διακοπές ρεύματος και τις απώλειες παραγωγικότητας στον εμπορικό και τον βιομηχανικό τομέα. Τα φιλόδοξα επίπεδα διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας θα συμβάλουν στη μείωση της εξάρτησης της Ευρώπης, χάρη στη βελτιστοποίηση του συστήματος που θα έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση των εισαγωγών καυσίμων, δημιουργώντας περισσότερες ευκαιρίες επενδύσεων, ανάπτυξης και απασχόλησης για την Ευρώπη. Επιπλέον, οι διασυνδέσεις διευκολύνουν την άμεση βοήθεια μεταξύ των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς (ΔΣΜ), βελτιώνοντας τη μεταξύ τους συνεργασία και αλληλεγγύη.

Ένα διασυνδεδεμένο δίκτυο παρέχει τη δυνατότητα πιο προσιτών τιμών στην εσωτερική αγορά, χάρη στην ενίσχυση του ανταγωνισμού και τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, καθώς και τη δυνατότητα καλύτερης και οικονομικά αποδοτικότερης χρήσης των διαθέσιμων πόρων. Οι διασυνδέσεις συνεπάγονται μεγαλύτερη ενοποίηση της ευρωπαϊκής αγοράς, παρέχουν μεγαλύτερο μέγεθος αγοράς και υψηλότερα επίπεδα ανταγωνισμού, καθώς και υψηλότερη αποδοτικότητα της αγοράς. Από το παρακάτω γράφημα προκύπτει ότι οι διασυνοριακές ανταλλαγές έχουν αυξηθεί σημαντικά από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, οπότε και ξεκίνησε η διαδικασία ανοίγματος της αγοράς.

² Σύμφωνα με την εντολή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η παρούσα ανακοίνωση επικεντρώνεται στην ηλεκτρική ενέργεια. Όσον αφορά το φυσικό αέριο, δεν έχει προταθεί στόχος διασύνδεσης, επειδή, για λόγους ασφάλειας του εφοδιασμού, τα κράτη μέλη υποχρεούνται ήδη να προβλέπουν την περίπτωση βλάβης της μεγαλύτερης ενιαίας υποδομής φυσικού αερίου (ο λεγόμενος κανόνας N-1). Βλ. κανονισμό ΕΕ 994/2010.

Development of overall cross-border exchanges of ENTSO-E member TSOs' countries since 1975

Εξέλιξη συνολικών διασυνοριακών ανταλλαγών μεταξύ των χωρών των ΔΣΜ που είναι μέλη του ΕΔΔΣΜ-ΗΕ, από το 1975

ΕΔΔΣΜ-ΗΕ Εξωτερικές ανταλλαγές

Η μεγαλύτερη ενοποίηση της αγοράς μέσω διασυνδέσεων ελαττώνει επίσης την ανάγκη για επενδύσεις στη δυναμικότητα ηλεκτροπαραγωγής και αποθήκευσης για περιόδους αιχμής, διότι δεν θα ήταν αναγκαίοι συγχρόνως οι σταθμοί παραγωγής κάθε χώρας. Με τον τρόπο αυτό τα κράτη μέλη θα αποκόμιζαν σημαντικά οικονομικά και πολιτικά οφέλη, εξαιτίας των μειωμένων επενδύσεων κεφαλαίου καθώς και της μείωσης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων λόγω των σταθμών παραγωγής που δεν θα ήταν αναγκαίο να κατασκευαστούν. Η αύξηση των ανταλλαγών υπηρεσιών εξισορρόπησης του συστήματος μειώνει επίσης τις βραχυπρόθεσμες δαπάνες λειτουργίας του συστήματος. Χαμηλότερο κόστος ηλεκτροπαραγωγής και/ή χαμηλότερες επενδύσεις στην ηλεκτροπαραγωγή, καθώς και αποφυγή του κόστους καυσίμων μέσω της διασύνδεσης των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας συνεπάγονται πιο ανταγωνιστικές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας για τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Ένα επαρκώς διασυνδεδεμένο ευρωπαϊκό δίκτυο ενέργειας φέρνει τα οφέλη της αγοράς πιο κοντά στους Ευρωπαίους πολίτες, δεδομένου ότι οι καταναλωτές θα μπορούσαν να εξοικονομήσουν 12-40 δισ. ευρώ ετησίως μέχρι το 2030³.

Ένα καλά διασυνδεδεμένο δίκτυο είναι ζωτικής σημασίας για τη **βιώσιμη ανάπτυξη και την απαλλαγή του ενεργειακού μείγματος από τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα**, επειδή δίνει τη δυνατότητα στο δίκτυο να διαχειριστεί αυξανόμενα επίπεδα μεταβλητών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας με τρόπο ασφαλέστερο και οικονομικά αποδοτικότερο. Η αύξηση του μέρους του μείγματος ηλεκτροπαραγωγής που βασίζεται σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της ΕΕ για το κλίμα, με τη μείωση των εκπομπών CO₂ και επιπλέον με την αύξηση της ασφάλειας του εφοδιασμού. Η αύξηση των διασυνδέσεων είναι επίσης ουσιαστικής σημασίας για την εκπλήρωση της φιλοδοξίας της ΕΕ

³ Μελέτη: Benefits of an integrated European energy market (Οφέλη της ενοποιημένης ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας), Ιούλιος 2013, Booz & Co.

να καταστεί πρωτοπόρος στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας παγκοσμίως, το οποίο δεν αποτελεί μόνο ζήτημα υπεύθυνης πολιτικής για την κλιματική αλλαγή, αλλά επίσης και επιτακτική ανάγκη για τη βιομηχανική πολιτική. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της συναφούς τεχνολογίας έχουν αναδειχθεί σε μείζονες βιομηχανικούς παράγοντες, οι οποίοι απασχολούσαν περίπου 1,2 εκατομμύρια άτομα το 2012, δημιουργώντας σταθερές θέσεις εργασίας σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και βιώσιμη ανάπτυξη.

Εν ολίγοις, η αύξηση των διασυνδέσεων θα συμβάλει σε πιο προσιτές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας μακροπρόθεσμα, λόγω της υψηλότερης αποδοτικότητας της αγοράς, υψηλότερη ασφάλεια, αξιοπιστία και ποιότητα του εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας, που έχουν θεμελιώδη σημασία για τις κοινωνικές και οικονομικές δραστηριότητες, εξασφαλίζοντας παράλληλα υψηλό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος. Οι εξελίξεις αυτές θα συμβάλουν επίσης στη μείωση της ενεργειακής μας εξάρτησης, λόγω της μείωσης της κατανάλωσης εισαγόμενων καυσίμων, καθώς και στη διευκόλυνση νέων επενδύσεων στην Ευρώπη, λόγω των ανταγωνιστικότερων τιμών της ηλεκτρικής ενέργειας και της βελτίωσης του επιπέδου ανταγωνισμού των ευρωπαϊκών βιομηχανιών. Η αύξηση των διασυνδέσεων ηλεκτρικής ενέργειας θα μειώσει επίσης τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, λόγω της μη κατασκευής σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και της μείωσης των εκπομπών CO₂, ενώ θα αυξήσει την ικανότητα ενσωμάτωσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, απελευθερώνοντας μεγαλύτερες δυνατότητες ανάπτυξης για την ευρωπαϊκή βιομηχανία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, εξασφαλίζοντας την πρωτοπορία της ευρωπαϊκής βιομηχανίας ανανεώσιμων πηγών ενέργειας παγκοσμίως και, ως εκ τούτου, μεγαλύτερη ικανότητα δημιουργίας θέσεων εργασίας της εν λόγω βιομηχανίας στην Ευρώπη, με καθαρή δημιουργία θέσεων εργασίας στην Ευρώπη.

Για τους λόγους αυτούς, η διασύνδεση των αγορών ηλεκτρικής ενέργειας πρέπει να αποτελέσει πολιτική προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Ένωση σε όλα τα επίπεδα κατά τα επόμενα έτη.

3. Πλήρης εκσυγχρονισμός της πολιτικής ενεργειακών υποδομών της ΕΕ

Αναγνωρίζοντας τα οφέλη των διασυνδέσεων στην ενέργεια, τα κράτη μέλη έχουν αυξήσει τις δυναμικότητες διασύνδεσής τους κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Ωστόσο, δώδεκα κράτη μέλη, κυρίως στην περιφέρεια της ΕΕ, παραμένουν κάτω από το στόχο διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας της τάξης του 10% και, επομένως, είναι απομονωμένες από την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας.

Επίπεδα διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας το 2014

Κράτος μέλος	
Κράτη μέλη με διασύνδεση άνω του 10%	
AT	29%
BE	17%
BG	11%
CZ	17%
DE	10%
DK	44%
FI	30%
FR	10%
GR	11%
HR	69%
HU	29%
LU	245%
NL	17%
SI	65%
SE	26%
SK	61%
Κράτη μέλη με διασύνδεση κάτω του 10%	
IE	9%
IT	7%
RO	7%
PT	7%
EE ⁴	4%
LT ⁴	4%
LV ⁴	4%
UK	6%
ES	3%
PL	2%
CY	0%
MT	0%

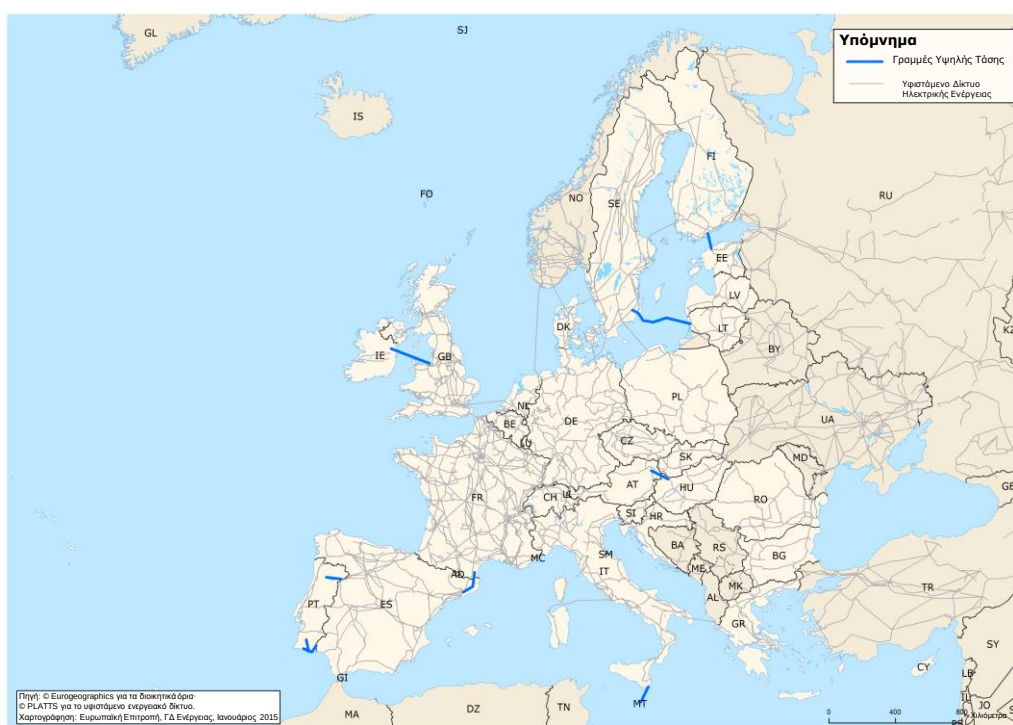
Πηγή: ΕΔΔΣΜ-ΗΕ, Scenario Outlook and Adequacy Forecast (Προοπτικές σεναρίων και προβλέψεις για την επάρκεια) 2014.

⁴ Τα τρία κράτη της Βαλτικής —Εσθονία, Λετονία και Λιθουανία— δεν έχουν ακόμη εναρμονιστεί με το ευρωπαϊκό δίκτυο και, ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρούνται ως μία οντότητα. Μολονότι είναι πλήρως ενοποιημένα μεταξύ τους, το ποσοστό 4% για τα τρία κράτη της Βαλτικής αντιστοιχεί στο επίπεδο διασύνδεσής τους με την ευρωπαϊκή αγορά ηλεκτρικής ενέργειας (δηλαδή μέσω της Φινλανδίας). Το ποσοστό αφορά τις αρχές του 2014, πριν τεθεί σε λειτουργία η διασύνδεση Estlink2. Με την ολοκλήρωση του εν λόγω έργου, το επίπεδο διασύνδεσης των κρατών της Βαλτικής αυξήθηκε σημαντικά, περίπου στο 10%.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Ένωση **εξοπλίστηκε σταδιακά με τα κατάλληλα εργαλεία πολιτικής** που επιτρέπουν τις αναγκαίες επενδύσεις σε δικτυακές υποδομές, μεταξύ των οποίων ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι επενδύσεις στη διασύνδεση.

Στον απόηχο της οικονομικής κρίσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το Ευρωπαϊκό Ενεργειακό Πρόγραμμα Ανάκαμψης (ΕΕΠΑ), που αφορούσε, μεταξύ άλλων, τον προσδιορισμό των έργων διασύνδεσης σε ολόκληρη την ΕΕ και την κινητοποίηση των χρηματοδοτικών πόρων της ΕΕ. Το εν λόγω πρόγραμμα συνέβαλε στην υλοποίηση διαφόρων έργων διασύνδεσης μεταξύ κρατών μελών, τα οποία δεν είχαν υλοποιηθεί στο παρελθόν λόγω της έλλειψης κατάλληλων πόρων. Στο πλαίσιο του ΕΕΠΑ δαπανήθηκαν περίπου 650 εκατ. ευρώ για διασυνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας (παράρτημα 1).

Χάρτης των διασυνδέσεων που στηρίζονται από το ΕΕΠΑ

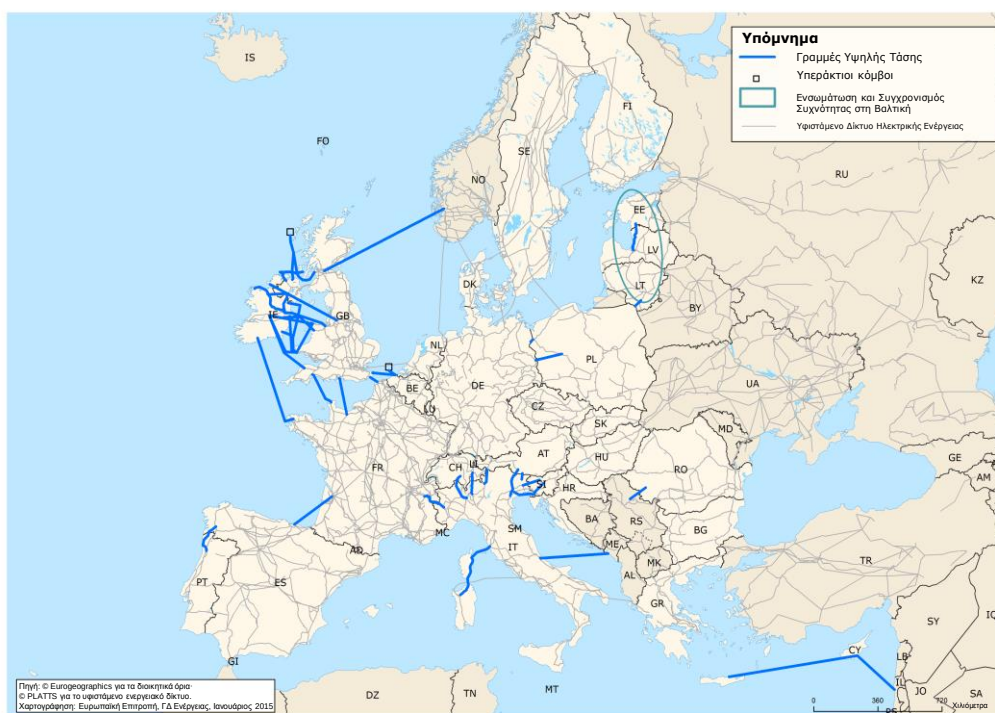
Ο κανονισμός ΔΕΔ-Ε⁵, που εκδόθηκε το 2013, μαζί με τη διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ)⁶, δημιουργούν ένα σταθερό ευρωπαϊκό μέσο που έχει σχεδιαστεί για να προσδιορίζει και να εξασφαλίζει την έγκαιρη υλοποίηση των έργων που χρειάζεται η Ευρώπη, κατά μήκος 12 διαδρόμων και πεδίων προτεραιότητας. Τα εργαλεία αυτά σε συνδυασμό, μεταξύ άλλων, με την εισήγηση έργων κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ), τη βελτίωση της ρυθμιστικής αντιμετώπισης και την επιτάχυνση της χορήγησης αδειών συνιστούν σημαντικό βήμα προόδου.

⁵ Κανονισμός 347/2013 σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές, ΕΕ L 115 της 25.4.2013.

⁶ Κανονισμός 1316/2013 για τη σύσταση της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη», ΕΕ L 348 της 20.12.2013.

Όπως τονίστηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ο στόχος για διασύνδεση θα πρέπει να επιτευχθεί κυρίως μέσω της υλοποίησης των έργων κοινού ενδιαφέροντος. Ο πρώτος κατάλογος ΕΚΕ της Ένωσης εγκρίθηκε το 2013 και αποτελείται από 248 έργα, εκ των οποίων τα 137 αφορούν την ηλεκτρική ενέργεια, συμπεριλαμβανομένων **52 διασυνδέσεων ηλεκτρικής ενέργειας** και ενός έργου με προληπτικές επενδύσεις που παρέχουν τη δυνατότητα μελλοντικών διασυνδέσεων, από τα οποία σε 37 έργα συμμετέχουν κράτη μέλη με τρέχον επίπεδο διασύνδεσης κάτω του 10%.

Χάρτης του πρώτου καταλόγου ΕΚΕ για γραμμές διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας στα κράτη μέλη κάτω του 10%

Ο κατάλογος ΕΚΕ είναι ευέλικτος και επικαιροποιείται ανά δύο έτη. Είναι σε εξέλιξη εργασίες, στο περιφερειακό πλαίσιο που θεσπίζει ο κανονισμός ΔΕΔ-E, για την προετοιμασία του δεύτερου καταλόγου με σκοπό την έγκρισή του από την Επιτροπή το φθινόπωρο του 2015. **Ιδιαίτερη προτεραιότητα θα δοθεί σε εκείνα τα έργα που θα αυξήσουν σημαντικά την τρέχουσα δυναμικότητα διασύνδεσης στις περιπτώσεις όπου αυτή βρίσκεται αρκετά κάτω από τον στόχο του 10%**, ιδίως όταν ο εν λόγω στόχος είναι ιδιαίτερα δύσκολο να επιτευχθεί.

Τα έργα κοινού ενδιαφέροντος σχεδιάζονται και υλοποιούνται από διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς (ΔΣΜ) και ιδιωτικούς φορείς. Τα τρέχοντα έργα βρίσκονται σε διαφορετικά στάδια ανάπτυξης· ορισμένα είναι υπό κατασκευή, αλλά πολλά βρίσκονται ακόμα στα πρώτα στάδια προετοιμασίας. Το 75% περίπου όλων των ΕΚΕ από τον πρώτο ενωσιακό κατάλογο προβλέπεται να ολοκληρωθούν μέχρι το 2020.

Παρακάτω αναφέρονται ορισμένα παραδείγματα έργων ΕΕΠΑ και ΕΚΕ τα οποία, εφόσον και όταν ολοκληρωθούν, θα βοηθήσουν τα κράτη μέλη να επιτύχουν τον στόχο του 10%, για ορισμένα ήδη κατά τους επόμενους μήνες, για άλλα μεσοπρόθεσμα:

- Το έργο που συνδέει τη Baixas, στη Γαλλία, με τη Santa-Llogaia, στην Ισπανία, έχει λάβει στήριξη από το ΕΕΠΑ. Μετά τον εγκαινιασμό του, τον Φεβρουάριο του 2015, θα διπλασιαστεί η δυναμικότητα διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ της Γαλλίας και της Ιβηρικής Χερσονήσου. Το ΕΚΕ μεταξύ Aquitaine, στη Γαλλία, και Χώρας των Βάσκων, στην Ισπανία, αποτελεί επί του παρόντος αντικείμενο λεπτομερών μελετών που χρηματοδοτούνται από επιχορηγήσεις της ΕΚ. Το εν λόγω έργο θα διπλασιάσει και πάλι τη δυναμικότητα διασύνδεσης. Θα καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να ολοκληρωθεί το 2020 και να πλησιάσει το επίπεδο διασύνδεσης στην επίτευξη του στόχου του 10%.
- Η νέα διασύνδεση μεταξύ Πορτογαλίας (Vila Fria - Vila do Conde - Recarei) και Ισπανίας (Beariz - Fontefría), η οποία αναφερόταν στον πρώτο κατάλογο ΕΚΕ, θα αυξήσει από το 2016 τη δυναμικότητα διασύνδεσης μεταξύ της Πορτογαλίας και της Ισπανίας, που βρίσκεται επί του παρόντος στο 7%, και θα οδηγήσει την Πορτογαλία πάνω από τον στόχο του 10%.
- Μολονότι η Εσθονία, η Λετονία και η Λιθουανία είναι καλά διασυνδεδεμένες μεταξύ τους, η διασυνδεσιμότητα με την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ ανήλθε το 2011 μόλις στο 4% και για τα τρία κράτη μέλη. Η κατάσταση, ωστόσο, βελτιώνεται ραγδαία. Το 2015 η διασυνδεσιμότητα των κρατών της Βαλτικής με την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ ανήλθε στο 10%, μέσω της Φινλανδίας και του έργου ΕΕΠΑ Estlink 2. Η διασύνδεση μεταξύ Σουηδίας (Nybro) και Λιθουανίας (Klaipeda) —γνωστή ως έργο NordBalt1, χρηματοδοτούμενο στο πλαίσιο του ΕΕΠΑ— θα βελτιώσει περαιτέρω την ενοποίηση της μελλοντικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας μεταξύ των κρατών μελών της Βαλτικής και του Nord Pool Spot από τα μέσα του 2016.
- Η ολοκλήρωση της κατασκευής της διασύνδεσης ΕΚΕ μεταξύ της Λιθουανίας και της Πολωνίας, γνωστής ως LitPol Link, θα διπλασιάσει το επίπεδο διασύνδεσης της Πολωνίας στο 4% μέχρι το τέλος του 2015. Θα προωθήσει επίσης τη διασύνδεση, με συγχρονισμό συχνότητας, των δικτύων της Βαλτικής με τα δίκτυα της ηπειρωτικής Ευρώπης. Ένα άλλο προσδιορισμένο ΕΚΕ, η διασύνδεση μεταξύ Vierraden, στη Γερμανία, και Krajnik, στην Πολωνία, θα αυξήσει τη διασυνδεσιμότητα της Πολωνίας πάνω από το 10% έως το 2020.
- Χάρη στα ΕΚΕ στο Ηνωμένο Βασίλειο, που περιλαμβάνουν εσωτερικές γραμμές και εξασφαλίζουν διασυνδέσεις με το Βέλγιο, τη Γαλλία, την Ιρλανδία και τη Νορβηγία, το Ηνωμένο Βασίλειο θα επιτύχει τον στόχο του 10% και θα αποσυμφορηθούν οι διασυνδέσεις του.
- Διάφορα ιταλικά ΕΚΕ στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως οι γραμμές διασύνδεσης μεταξύ Ιταλίας και Γαλλίας, Ελβετίας και Αυστρίας, καθώς και οι απαραίτητες εσωτερικές ενισχύσεις, θα βελτιώσουν τις δυναμικότητες διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας με τις γειτονικές χώρες περίπου στο 12%, όταν θα ολοκληρωθούν

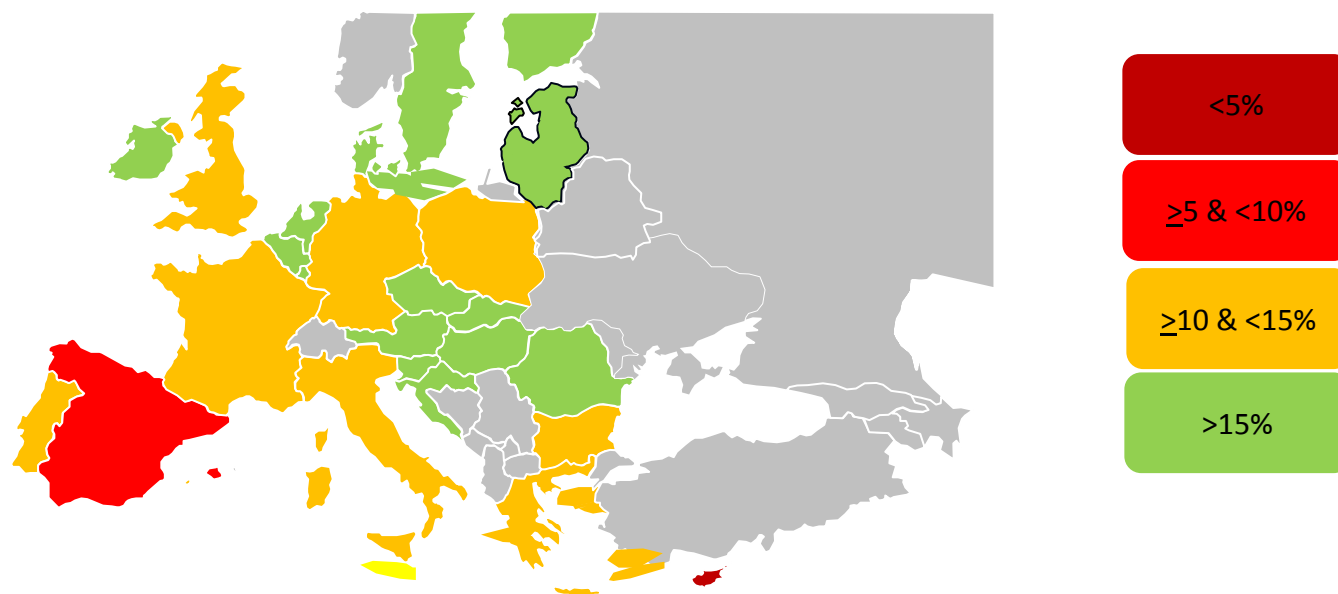
το 2020. Ως εκ τούτου, η αξιοπιστία του εφοδιασμού ηλεκτρικής ενέργειας θα διασφαλιστεί καλύτερα στην Ιταλία και ο κίνδυνος συμφόρησης θα μειωθεί κατά πολύ.

- Η *Ιρλανδία* θα μπορούσε επίσης να αυξήσει σημαντικά τη δυναμικότητα διασύνδεσής της χάρη στα διάφορα ΕΚΕ που περιλαμβάνονται στον πρώτο κατάλογο. Το 2011 το επίπεδο διασύνδεσης της Ιρλανδίας ήταν 3%· αυξήθηκε στο 7% το 2013, χάρη σε χρηματοδοτούμενο από το ΕΕΠΑ έργο που συνδέει την Ιρλανδία με το Ηνωμένο Βασίλειο, ενώ η διασυνδεσιμότητά της θα μπορούσε ακόμη και να υπερβεί το 15% το 2020, όταν κατασκευαστούν τα σχεδιαζόμενα ΕΚΕ που τη συνδέουν περαιτέρω με το Ηνωμένο Βασίλειο (Βόρεια Ιρλανδία και Μεγάλη Βρετανία) και ενδεχομένως με τη Γαλλία.
- Το επίπεδο διασύνδεσης της *Ρουμανίας* θα αυξηθεί από το σημερινό 7% σε πάνω από 9%, πλησιάζοντας, κατά συνέπεια, τον στόχο μέσω της υλοποίησης της διασύνδεσης με τη Σερβία μέχρι το 2017.
- Η *Κύπρος* είναι ενεργειακά απομονωμένη, εξαρτώμενη σε μεγάλο βαθμό από το πετρέλαιο και με υψηλές τιμές ηλεκτρικής ενέργειας. Η μελλοντική διασύνδεση, που ονομάζεται ευρωπαϊκή γραμμή διασύνδεσης και επί του παρόντος βρίσκεται στο στάδιο της προμελέτης εφικτότητας, είχε συμπεριληφθεί στον πρώτο ενωσιακό κατάλογο ΕΚΕ. Το έργο θα έχει δυναμικότητα 2 000 MW και θα ανεβάσει το επίπεδο διασύνδεσης για την Κύπρο σε πάνω από 100%, όταν ολοκληρωθεί το 2023.
- Χάρη στη στήριξη από το ΕΕΠΑ, το επίπεδο διασύνδεσης της *Μάλτας* θα αυξηθεί, από 0% που είναι σήμερα σε περίπου 35%, με τη θέση σε λειτουργία της διασύνδεσης υψηλής τάσης με την Ιταλία (Σικελία) εντός του 2015.

Η υλοποίηση των ΕΚΕ θα φέρει την Ευρώπη πολύ κοντά στην επίτευξη της διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας σε ποσοστό 10% μεταξύ **κρατών μελών αν τα προβλεπόμενα έργα ολοκληρωθούν**⁷ το 2020 (βλ. χάρτη παρακάτω). **Πρέπει να ενταθούν οι προσπάθειες για τα κράτη μέλη που βρίσκονται κάτω από τον στόχο του 10% έως το 2020, κυρίως για την Ισπανία και την Κύπρο, μέσα από πιο συντονισμένη προσέγγιση και χρησιμοποίηση όλων των διαθέσιμων εργαλείων.**

⁷ Στο παράρτημα 2 παρουσιάζεται επισκόπηση των έργων στα κράτη μέλη με δυναμικότητα διασύνδεσης κάτω του 10%.

Χάρτης επιπέδων διασύνδεσης το 2020, μετά την υλοποίηση των τρεχόντων ΕΚΕ

4. Το ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο πρέπει να ισχύσει και να εφαρμοστεί πλήρως

Το σταθερό ρυθμιστικό πλαίσιο αποτελεί προαπαιτούμενο για να πραγματοποιηθούν οι αναγκαίες επενδύσεις σε υποδομές. Από το 2013, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υιοθετήσει ολιστική προσέγγιση όσον αφορά τον σχεδιασμό και την υλοποίηση υποδομών. **Ο κανονισμός για τα διευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα της ενέργειας (ΔΕΔ-Ε) ασχολείται για πρώτη φορά με το συγκεκριμένο ζήτημα των έργων που διέρχονται σύνορα ή έχουν αντίκτυπο στις διασυνοριακές ροές.**

Ο κανονισμός ΔΕΔ-Ε αναγνωρίζει ότι τα εν λόγω έργα χρειάζονται ειδική ρυθμιστική μεταχείριση, προτείνει ανάλυση κόστους-οφέλους που θα καταδείξει σαφώς τα εν λόγω υπερεθνικά οφέλη και προβλέπει τη δυνατότητα διασυνοριακού επιμερισμού του κόστους με βάση τα οφέλη που συνεπάγονται τα έργα για τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη. Ο κανονισμός ΔΕΔ-Ε απαιτεί επίσης από τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές να παρέχουν ρυθμιστικά κίνητρα ανάλογα με τους κινδύνους που συνεπάγονται αυτά τα έργα. Αυτό σημαίνει ότι τα τιμολόγια που έχουν καθοριστεί για τη χρήση των υποδομών λαμβάνουν υπόψη π.χ. την κατάλληλη χρονική περίοδο για την ανάκτηση των επενδύσεων, έχοντας κατά νου τους κατάλληλους χρόνους απόσβεσης, την ανάγκη για προληπτικές επενδύσεις κ.λπ.

Η μεγάλη πλειονότητα των έργων προωθούνται από διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς, με τις ρυθμιστικές αρχές να εγκρίνουν ή να καθορίζουν τα τιμολόγια. Υπάρχουν επίσης έργα, καθώς και ορισμένα ΕΚΕ, τα οποία προωθούνται από ιδιώτες, οι αποκαλούμενες εμπορικές γραμμές. Αυτά τείνουν να ανακτούν τις δαπάνες τους από τις διαφορές τιμών μεταξύ των δύο άκρων της γραμμής. Επομένως, οι κίνδυνοί τους είναι εντελώς διαφορετικής φύσης. Για τον λόγο αυτό, μολονότι ισχύουν οι διατάξεις του κανονισμού ΔΕΔ-Ε σχετικά με τη χορήγηση

αδειών, οι εν λόγω γραμμές συχνά εξαιρούνται από τμήματα του ρυθμιστικού πλαισίου, όπως εκείνα για την πρόσβαση τρίτων και τη χρήση τιμολογίων συμφόρησης.

Ο κανονισμός ΔΕΔ-Ε καλύπτει επίσης για πρώτη φορά το ζήτημα των χρονοβόρων διαδικασιών χορήγησης αδειών και της δημόσιας αποδοχής, που αποτελούν τα κύρια εμπόδια για την ανάπτυξη υποδομών, ιδίως για εναέριες γραμμές ηλεκτρικής ενέργειας. Ο εν λόγω κανονισμός θεσπίζει δεσμευτικές συνολικές προθεσμίες 3,5 ετών για τη χορήγηση αδειών, γεγονός που θα πρέπει να μειώσει δραστικά τον τρέχοντα μέσο όρο των 10-13 ετών. Οι εξουσίες χορήγησης αδειών πρέπει να συγκεντρωθούν σε μία αρμόδια αρχή («υπηρεσία μίας στάσης»). Μετά από αυστηρή επιβολή από την Επιτροπή, οι υπηρεσίες αυτές θα είναι τελικά λειτουργικές σε όλα τα κράτη μέλη την άνοιξη του 2015⁸. Θεσπίζονται επίσης νέοι κανόνες για την ενίσχυση των διαβουλεύσεων και της διαφάνειας ώστε οι πολίτες να συμμετέχουν καλύτερα στη διαδικασία προγραμματισμού. Στόχος είναι να καταστεί η διαδικασία πιο αποδοτική, ενώ παράλληλα διαφυλάσσονται τα υψηλά πρότυπα της ΕΕ για την προστασία του περιβάλλοντος⁹.

Είναι σημαντικό τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν και να υλοποιήσουν πλήρως τις διατάξεις του κανονισμού ΔΕΔ-Ε, ούτως ώστε να αποφευχθούν τυχόν καθυστερήσεις στην υλοποίηση των απαραίτητων έργων. Η Επιτροπή θα εξασφαλίσει την πλήρη υλοποίηση και την αυστηρή εφαρμογή.

5. Πλήρης αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών μέσων, ΔΣΕ, ΕΔΕΤ και ΕΤΣΕ

Η Επιτροπή εκτιμά ότι απαιτούνται περίπου 200 δισ. ευρώ μέχρι το 2020 για να δημιουργηθούν οι αναγκαίες υποδομές για την επαρκή διασύνδεση όλων των κρατών μελών της ΕΕ, η οποία θα διασφαλίζει τον εφοδιασμό και θα ενισχύει τη βιωσιμότητα. Για τα έργα ηλεκτρικής ενέργειας απαιτούνται περίπου 105 δισ. ευρώ, από τα οποία περίπου **35 δισ. ευρώ για τις διασυνδέσεις** που απέκτησαν καθεστώς ΕΚΕ και είναι αναγκαίες για την επίτευξη του στόχου του 10% σε όλη την ΕΕ.

Η σημασία ενός διασυνδεδεμένου δικτύου αντανάκλαται σαφώς στον πολυετή προϋπολογισμό της ΕΕ για την περίοδο 2014-20. Στο πλαίσιο της **διευκόλυνσης Συνδέοντας την Ευρώπη (ΔΣΕ)**, που καλύπτει τρεις τομείς —μεταφορές, ενέργεια, τηλεπικοινωνίες— την ενέργεια αφορούν 5,35 δισ. ευρώ από σύνολο περίπου 30 δισ. ευρώ¹⁰. Ενώ η χρηματοδότηση από τη ΔΣΕ αντιστοιχεί μόνο στο 3% περίπου των επενδύσεων που χρειάζονται έως το 2020, μπορεί να προσελκύσει άλλα κεφάλαια μέσω της χρησιμοποίησης

⁸ Ως προθεσμία είχε οριστεί το φθινόπωρο του 2013, όπως καθορίζεται στον κανονισμό ΔΕΔ-Ε.

⁹ Επιπλέον, οι υπηρεσίες της Επιτροπής έχουν εκπονήσει οδηγίες για τον εξορθολογισμό των διαδικασιών εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων για έργα ενεργειακών υποδομών κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ).

¹⁰ Τα στοιχεία αυτά λαμβάνουν υπόψη την πρόσφατη πρόταση της Επιτροπής για την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ).

χρηματοδοτικών μέσων, όπως τα ομόλογα έργων που έχουν ήδη δοκιμαστεί κατά την πιλοτική φάση 2012-2013. Σημαντικό μερίδιο της ΔΣΕ, ως εκ τούτου, θα υλοποιηθεί με αυτά τα μέσα.

Για να κάνουν τη διαφορά οι επιχορηγήσεις της ΔΣΕ πρέπει να στοχεύουν σε μερικά σημαντικά έργα και να συνδυάζονται με τις προσπάθειες των ρυθμιστικών αρχών για χρηματοδότηση έργων μέσω των τιμολογίων δικτύου και άλλων πηγών χρηματοδότησης. Τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν τα **Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ)** υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Από προκαταρκτικές εκτιμήσεις προκύπτει ότι περίπου 2 δισ. ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) αναμένεται να διατεθούν σε μεγάλες υποδομές ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου. Για παράδειγμα, η Τσεχική Δημοκρατία (ενδεικτικώς, περίπου 200 εκατ. ευρώ) και η Λιθουανία (ενδεικτικώς, 69,5 εκατ. ευρώ) σχεδιάζουν να κάνουν χρήση αυτής της δυνατότητας και προβλέπουν χρηματοδότηση μέσω ΕΤΠΑ για τα έξυπνα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τάσης.

Στις 13 Ιανουαρίου 2015 η Επιτροπή πρότεινε τη δημιουργία **Ευρωπαϊκού Ταμείου Στρατηγικών Επενδύσεων (ΕΤΣΕ)** ώστε να βελτιωθεί σημαντικά η πρόσβαση επενδυτικών σχεδίων της Ένωσης σε μακροπρόθεσμη χρηματοδότηση. Το εν λόγω μέσο θα μπορούσε να καλύψει **ΕΚΕ ή άλλα έργα διασύνδεσης** που έχουν προταθεί, επιταχύνοντας και συμπληρώνοντας, ως εκ τούτου, την τρέχουσα δομή της στήριξης για ΕΚΕ και πέρα από αυτά. Το **ΕΤΣΕ** προσφέρει νέες δυνατότητες για εμπορική χρηματοδότηση, οι οποίες θα καθοριστούν σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ). Το Ταμείο αποτελεί τον πυρήνα της δέσμης μέτρων της Επιτροπής για την απασχόληση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις. Το ΕΤΣΕ θα κινητοποιήσει τουλάχιστον 315 δισ. ευρώ ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων σε ολόκληρη την ΕΕ, με συνεισφορά από τον προϋπολογισμό της ΕΕ ύψους 16 δισ. ευρώ και συνεισφορά της ΕΤΕπ ύψους 5 δισ. ευρώ. Το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα του ΕΤΣΕ εκτιμάται επομένως ότι ανέρχεται τουλάχιστον σε συντελεστή 15.

Η ενέργεια καταλαμβάνει περίοπτη θέση μεταξύ των προτεραιοτήτων του Ταμείου. Οι επενδυτικές πράξεις του Ταμείου θα είναι σύμφωνες με τις πολιτικές της Ένωσης και θα στηρίζουν γενικούς στόχους όπως την ανάπτυξη υποδομών, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της ενέργειας, ιδίως των ενεργειακών διασυνδέσεων.

Παράλληλα με τη διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη», το ΕΤΣΕ είναι πλέον πιθανό να αναδειχθεί ως σημαντικό εργαλείο που θα συνδράμει τα ΕΚΕ και τους φορείς κατά την υλοποίηση των έργων τους. Δημιουργείται διαδικτυακή πύλη για τις επενδύσεις που έχει σχεδιαστεί για να προάγει τη διαφάνεια του διαύλου επενδυτικών έργων της ΕΕ, ώστε να καθίστανται οι πληροφορίες προσβάσιμες για τους δυνητικούς επενδυτές. Το ΕΤΣΕ φέρνει σε επαφή τους φορείς υλοποίησης και τους επενδυτές των έργων και εξασφαλίζει μεγαλύτερη στήριξη για τους χρηματοδοτικούς κινδύνους. Επειδή η μεγάλη πλειονότητα των έργων υποδομής παρουσιάζει βέσιμο επιχειρηματικό ενδιαφέρον, το ΕΤΣΕ μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην προσέλκυση των αναγκαίων επενδύσεων, από κοινού με άλλες επενδυτικές και εμπορικές τράπεζες. Σε σχέση με την πρόσβαση στη χρηματοδότηση του

ΕΤΣΕ, η ταχεία και έγκαιρη προετοιμασία των έργων θα είναι ύψιστης σημασίας. Οι περιφερειακές ομάδες που συμμετέχουν στη διαδικασία για τα ΕΚΕ θα διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε αυτό το πλαίσιο.

Με βάση τις υφιστάμενες συμβουλευτικές υπηρεσίες της ΕΤΕπ και της Επιτροπής, ο Ευρωπαϊκός Κόμβος Επενδυτικών Συμβουλών (ΕΚΕΣ) παρέχει συμβουλευτική στήριξη για τον προσδιορισμό, την προετοιμασία και την ανάπτυξη επενδυτικών έργων και ενεργεί ως ενιαίος κόμβος τεχνικών συμβουλών (μεταξύ άλλων, επί νομικών ζητημάτων) για τη χρηματοδότηση έργων εντός της ΕΕ. Στη συμβουλευτική αυτή περιλαμβάνεται στήριξη για τη χρήση τεχνικής βοήθειας όσον αφορά τη διάρθρωση του έργου, τη χρήση καινοτόμων χρηματοδοτικών μέσων, καθώς και τη χρήση συμπράξεων δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Ο ΕΚΕΣ όχι μόνον θα εξετάζει το ΕΤΣΕ, αλλά θα παρέχει και συμβουλές σχετικά με τη χρήση άλλων δυνατοτήτων χρηματοδότησης που διατίθενται για τα έργα υποδομής, συμπεριλαμβανομένης της ΔΣΕ και των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών και επενδυτικών ταμείων.

Είναι εξίσου σημαντικό να τονιστεί η συνεισφορά από ιδιώτες επενδυτές, είτε μέσω του ΕΤΣΕ είτε μέσω άλλων αγορακεντρικών μέσων, όπως τα ευρωπαϊκά μακροπρόθεσμα επενδυτικά κεφάλαια, τα οποία μπορούν να διοχετεύουν ιδιωτική χρηματοδότηση σε μακροπρόθεσμες επενδύσεις, όπως οι υποδομές ενέργειας.

Ήδη εμφανίζονται τα πρώτα αποτελέσματα της πολιτικής για τα ΔΕΔ-Ε, αλλά πρέπει να γίνουν περισσότερα. Για να επιταχυνθεί η επίτευξη του στόχου διασύνδεσης, η Επιτροπή προτίθεται να εντείνει το έργο των περιφερειακών ομάδων που συστάθηκαν στο πλαίσιο του κανονισμού για τα ΔΕΔ-Ε, να παρακολουθεί στενά την πρόοδο κάθε ΕΚΕ και να προτείνει την έγκαιρη ανάληψη διορθωτικής και στοχευμένης προληπτικής δράσης, όταν απαιτείται, ιδιαίτερα σε εκείνα τα κράτη μέλη που απέχουν περισσότερο από τον στόχο του 10%. Επίσης, η Επιτροπή θα εντείνει τη στήριξή της στα κρίσιμα έργα μέσω στοχευμένων μέτρων. Η Επιτροπή θα αξιολογεί κάθε έργο ξεχωριστά για να εξετάζει τυχόν εμπόδια και κινδύνους που ενδέχεται να καθυστερούν την κατασκευή και να λαμβάνει τα απαιτούμενα μέτρα, π.χ.:

- να φέρνει σε επαφή τους φορείς υλοποίησης για την εξεύρεση λύσεων σε τεχνικά ζητήματα και ζητήματα προγραμματισμού, σχεδιασμού και υλοποίησης, καθώς και να διευκολύνει τις επαφές με την ΕΤΕπ και με άλλες τράπεζες·
- να παρέχει πρόσβαση στην τεχνική βοήθεια ώστε το έργο να διαμορφώνεται καλύτερα και να καθίσταται χρηματοδοτήσιμο από τράπεζες·
- να συνεργάζεται με τον ACER και τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές για την εξεύρεση των καλύτερων κινήτρων·
- να διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τον κανονισμό για τα ΔΕΔ-Ε και να κινεί τις κατάλληλες διαδικασίες, σε περίπτωση που δεν εφαρμόζονται ακόμη διατάξεις, για παράδειγμα σχετικά με τη χορήγηση αδειών·
- να διευκολύνει την επίτευξη συμφωνίας μεταξύ των κρατών μελών για την επίλυση πολιτικών θεμάτων.

6. Η περιφερειακή συνεργασία πρέπει να ενισχυθεί

Τα κρίσιμα ΕΚΕ και ιδίως οι γραμμές διασύνδεσης είναι κυρίως μεγάλης κλίμακας έργα τα οποία είναι εγγενώς περίπλοκα και επιρρεπή σε καθυστερήσεις. Οι φορείς υλοποίησης των έργων έχουν επισημάνει τις διαδικασίες χορήγησης αδειών και τη δημόσια αποδοχή ως τους σημαντικότερους παράγοντες κινδύνου για την ταχεία υλοποίηση. Ως εκ τούτου, οι δυνατότητες για να επιταχυνθεί η υλοποίησή τους απαιτούν συντονισμένη δράση από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των κρατών μελών, των διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς και των φορέων υλοποίησης, των ρυθμιστικών αρχών και των αρχών σχεδιασμού.

Για όλα τα έργα κοινού ενδιαφέροντος απαιτείται προσέγγιση που υπερβαίνει το επίπεδο των μεμονωμένων έργων. Η ισχυρή περιφερειακή συνεργασία, όπως καθορίστηκε στο πλαίσιο των περιφερειακών ομάδων για τα ΔΕΔ-Ε, αποτελεί το κλειδί για την υλοποίηση.

Οι τέσσερις περιφερειακές ομάδες για την ηλεκτρική ενέργεια (υπεράκτιο δίκτυο των Βόρειων Θαλασσών, σχέδιο διασύνδεσης των αγορών ενέργειας της περιοχής της Βαλτικής (BEMIP), διασυνδέσεις Βορρά-Νότου στη δυτική Ευρώπη και διασυνδέσεις Βορρά-Νότου στην κεντροανατολική και νοτιοανατολική Ευρώπη) εγκρίνουν περιφερειακό κατάλογο ΕΚΕ κατά την προετοιμασία του πανευρωπαϊκού καταλόγου. Παρακολουθούν την υλοποίηση των ΕΚΕ στην περιοχή τους, αναφέρουν ενδεχόμενες δυσκολίες και μπορούν να προτείνουν διορθωτικά μέτρα.

Ωστόσο, το πλαίσιο των περιφερειακών ομάδων μπορεί να μην είναι πάντα επαρκές. Ειδικότερα, **η περιφερειακή συνεργασία πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω** και να διεξαχθεί σε υψηλότερο επίπεδο, ώστε να καλυφθούν οι ευρύτερες προτεραιότητες πολιτικής που υπερβαίνουν τα ειδικά ζητήματα σχεδιασμού και υλοποίησης του κάθε έργου. Τα εν λόγω ζητήματα αφορούν, για παράδειγμα, την ανάγκη εξεύρεσης καινοτόμων τεχνολογικών λύσεων, στενότερης προσέγγισης του προγραμματισμού του δικτύου με τον προγραμματισμό της παραγωγής, επείγουσας αντιμετώπισης των κινδύνων ασφάλειας του εφοδιασμού μέσω συγχρονισμένων ρυθμιστικών μέτρων και μέτρων υποδομής, ή στενότερης συμμετοχής στην εξεύρεση βιώσιμων και αποδεκτών λύσεων σε περιβαλλοντικά ευαίσθητες περιοχές.

Η Επιτροπή θεωρεί ότι το έργο των περιφερειακών ομάδων για τα ΔΕΔ-Ε πρέπει να ενισχυθεί στους ακόλουθους τομείς:

- Στην περίπτωση της **περιοχής της Βαλτικής**, η τρέχουσα μορφή της ενισχυμένης περιφερειακής συνεργασίας στο πλαίσιο του BEMIP αποφέρει καρπούς και η περιοχή θα είναι καλά διασυνδεδεμένη όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια, καθώς και το φυσικό αέριο, έως το 2020. Η Επιτροπή επανεξετάζει προς το παρόν τις δομές BEMIP σε στενή συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη, ώστε να εξορθολογίσει και να επανεστιάσει τη δράση στις εναπομένουσες προκλήσεις, μεταξύ των οποίων ιδίως τη σύνδεση, με συγχρονισμό συχνότητας, των κρατών της Βαλτικής με το δίκτυο της ηπειρωτικής Ευρώπης, την ενσωμάτωση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και

τα μέτρα για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης. **Η διαδικασία επανεξέτασης θα πρέπει να καταλήξει στην προγραμματισμένη υπογραφή νέου μνημονίου συνεννόησης κατά τη διάρκεια της λετονικής Προεδρίας της ΕΕ.**

- Άλλη περιφέρεια που μνημονεύεται ξεχωριστά στα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Οκτωβρίου 2014 είναι η **Ιβηρική Χερσόνησος**. Η συνεργασία για τη διασυνδεσιμότητά της έχει πρόσφατα ενισχυθεί με την υπογραφή, τον Ιανουάριο του 2015, εγγράφου κοινής στρατηγικής από τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς της Ισπανίας, της Γαλλίας και της Πορτογαλίας, για την ανάπτυξη της διασύνδεσης. Το έγγραφο κοινής στρατηγικής απαριθμεί κοινούς στόχους και αναφέρει ορισμένες επιλογές για τα έργα. Η Επιτροπή έχει διευκολύνει ενεργά αυτήν τη συνεργασία και **δημιουργεί νέα ομάδα υψηλού επιπέδου για να συγκεκριμενοποιήσει τη συνεργασία.** Για τη στήριξη του έργου αυτού, η Επιτροπή έχει ξεκινήσει μελέτη σχετικά με τα οφέλη, το κόστος και τις τεχνικές δυνατότητες για περαιτέρω διασύνδεση της Ιβηρικής Χερσονήσου με την υπόλοιπη ΕΕ. Τον Μάρτιο του 2015 θα πραγματοποιηθεί σύνοδος κορυφής των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων των τριών χωρών. Η Επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι η εν λόγω σύνοδος κορυφής θα προσδώσει νέα ώθηση στη διαδικασία αυτή και θα συνοδεύσει κάθε νέα δέσμευση αναλόγως.
- Οι χώρες που περιβάλλουν τις **Βόρειες Θάλασσες** είναι επί του παρόντος ανεπαρκώς διασυνδεδεμένες για να κάνουν βέλτιστη χρήση της υφιστάμενης και της προβλεπόμενης χερσαίας και υπεράκτιας δυναμικότητας ηλεκτροπαραγωγής. Οι Βόρειες Θάλασσες προσφέρουν μοναδική ευκαιρία για την παροχή σημαντικής ποσότητας εγχώριας ενέργειας με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα, η οποία παράγεται κοντά σε ορισμένες από τις πλέον ενεργοβόρες περιοχές της Ευρώπης. Το δυναμικό ηλεκτροπαραγωγής τους μπορεί να ανέλθει στο 4-12% της κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας στην ΕΕ, μέχρι το 2030. Ο στόχος στην εν λόγω περιοχή είναι να επιτευχθεί βελτιωμένη διασύνδεση για να διευκολυνθεί η ενοποίηση της αγοράς και των εμπορικών ροών, καθώς και η ενσωμάτωση μεγάλων ποσοτήτων υπεράκτιας παραγωγής ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, ιδίως της αιολικής ενέργειας. Η περιοχή προσφέρει επίσης καλές δυνατότητες για την ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών, όπως η στρατηγική δέσμευσης και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα, η αποθήκευση ενέργειας ή η απόκτηση αερίου από ηλεκτρική ενέργεια. Η Επιτροπή στηρίζει ενεργά και θα **προωθήσει περαιτέρω τις εργασίες της εν λόγω περιφερειακής ομάδας και την εκπόνηση σχεδίου δράσης.**
- Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει ενισχυμένη συνεργασία σχετικά με τις προτεραιότητες για την ανάπτυξη υποδομών στην **Κεντρική και Νοτιοανατολική Ευρώπη**. Πρέπει να βελτιωθεί η διασύνδεση και ο εκσυγχρονισμός της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας στην εν λόγω περιοχή, καθώς και να καταστεί δυνατή η αξιοποίηση του σημαντικού δυναμικού σε ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Αυτό είναι ακόμη πιο σημαντικό, τη στιγμή που η περιοχή βρίσκεται αντιμέτωπη με ιδιαίτερα δύσκολη κατάσταση όσον αφορά το φυσικό αέριο, μετά την εγκατάλειψη του αγωγού South Stream. Ως εκ τούτου, **τον Ιανουάριο του 2015 συστάθηκε ομάδα υψηλού επιπέδου** και η πρώτη της συνεδρίαση πραγματοποιήθηκε στη Σόφια, στις 9 Φεβρουαρίου.

Η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη για κάθε μία από αυτές τις μορφές ενισχυμένης περιφερειακής συνεργασίας για την επεξεργασία ειδικής στρατηγικής για την περιφέρεια, ώστε να καλυφθούν τα πλέον πιεστικά ζητήματα και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Οι τέσσερις περιοχές θα εκπονήσουν **σχέδιο δράσης** με συγκεκριμένες προθεσμίες για την υλοποίηση, καθώς και συγκεκριμένες προτάσεις για τη διασύνδεση, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος του 10% που έχει συμφωνηθεί σε επίπεδο ΕΕ. Όσον αφορά την ειδική περίπτωση της επίτευξης του 10% στις περιοχές όπου είναι πιο δύσκολο να επιτευχθεί, η Επιτροπή είναι ενήμερη για τις διάφορες προτάσεις που έχουν υποβληθεί (π.χ. νέα φάση στη LitPol Link για τα κράτη της Βαλτικής ή οι διασυνδέσεις μεταξύ Navarra-Bordeaux, Sabiñanigo-Marsillon ή Monzón-Cazaril για την Ιβηρική Χερσόνησο με τη Γαλλία). Στις περιπτώσεις αυτές, η Επιτροπή θα παρέχει συνδρομή και συμβουλές στα ενδιαφερόμενα μέρη, προκειμένου να συμπεριλάβουν νέα έργα στα αντίστοιχα σχέδια δράσης τους.

Η Επιτροπή θα παρακολουθεί στενά την εφαρμογή των σχεδίων δράσης. Στο μέτρο του δυνατού, η Επιτροπή θα προωθήσει την ευθυγράμμιση μεταξύ των πρακτικών εργασίας των διαφόρων περιφερειακών ομάδων.

Επίσης, η Επιτροπή θα συνεργαστεί στενά με το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΔΔΣΜ-HE) για να διασφαλίσει ότι το δεκαετές σχέδιο ανάπτυξης δικτύων (TYNDP), που αποτελεί το μοναδικό εργαλείο για την επιλογή έργων κοινού ενδιαφέροντος (ΕΚΕ), επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής του και προσδιορίζει σαφώς τα έργα για την επίτευξη του στόχου διασύνδεσης σε ποσοστό 10%, ενώ προτείνει συγκεκριμένη δράση, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας συμπλήρωσης του δεκαετούς σχεδίου ανάπτυξης δικτύων (TYNDP), αν χρειαστεί.

Η Επιτροπή θα υποβάλλει ετησίως έκθεση στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σχετικά με την υλοποίηση των ΕΚΕ και την πρόοδο για την επίτευξη του 10%, η οποία θα αποτελεί σημαντικό στοιχείο του συνολικού ετήσιου απολογισμού που προβλέπεται στο στρατηγικό πλαίσιο για την Ενεργειακή Ένωση. Η Επιτροπή θα εξασφαλίζει ότι το έργο των περιφερειακών ομάδων ωφελείται από τις κατάλληλες συνέργειες με το ΕΤΣΕ, μόλις αυτό συσταθεί. Επίσης, η Επιτροπή θα κατευθύνει τη συζήτηση εντός των περιφερειακών ομάδων σχετικά με άλλα πιεστικά ζητήματα, όπως ο εκσυγχρονισμός των δικτύων.

Επιπλέον, στα τέλη του 2015, η Επιτροπή θα συγκαλέσει το πρώτο **φόρουμ ενεργειακών υποδομών** για συζήτηση και εξεύρεση λύσεων σε ζητήματα που είναι κοινά για όλες τις περιοχές σε όλη την Ευρώπη και, κατά περίπτωση, με τις γειτονικές χώρες.

7. Με προοπτική το 2030

Κατόπιν πρόσκλησης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2014, η Επιτροπή πρότεινε, το Μάιο του 2014, να αυξηθεί ο τρέχων στόχος διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας από το 10% στο 15% έως το 2030, λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη την παράμετρο του κόστους και τη δυνατότητα εμπορικών συναλλαγών στις εκάστοτε περιοχές. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου του 2014 έδωσε εντολή στην Επιτροπή να υποβάλλει εκθέσεις «τακτικά στο

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με ζητούμενο την επίτευξη του στόχου του 15% έως το 2030». Αυτός ο στόχος προβλέπεται να επιτευχθεί κυρίως μέσω της υλοποίησης ΕΚΕ.

Οι στόχοι της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ και οι στόχοι για την ενέργεια και το κλίμα του 2020 και του 2030 δεν θα είναι επιτεύξιμοι χωρίς πλήρως διασυνδεδεμένο ευρωπαϊκό δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας με περισσότερες διασυννοριακές διασυνδέσεις, δυνατότητα αποθήκευσης και έξυπνα δίκτυα, για τη διαχείριση της ζήτησης και την κατοχύρωση ασφαλούς ενεργειακού εφοδιασμού σε ένα σύστημα με υψηλότερα μερίδια μεταβλητής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές. Στο πλαίσιο αυτό, καθοριστική επίσης σημασία θα έχει η σταδιακή κατασκευή των πανευρωπαϊκών αρτηριών ηλεκτρικής ενέργειας. Τον Ιανουάριο του 2014 η Επιτροπή ανακοίνωσε την πρόθεσή της να παρακολουθεί την εγκατάσταση έξυπνων δικτύων και το επίπεδο των διασυνδέσεων μεταξύ των κρατών μελών, με ιδιαίτερη προτεραιότητα μεταξύ εκείνων που απέχουν περισσότερο από την επίτευξη του συμφωνηθέντος στόχου του 10% της εγκατεστημένης σε αυτά δυναμικότητας παραγωγής.

Για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ιδίως τον τερματισμό της απομόνωσης των νησίδων ηλεκτρικής ενέργειας, τον ασφαλή ενεργειακό εφοδιασμό για όλους τους καταναλωτές και την αύξηση του μεριδίου ηλεκτροπαραγωγής με βάση μεταβλητές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας απαιτείται δυναμικότητα διασύνδεσης άνω του 10%, επομένως οι προσπάθειες της ΕΕ και των κρατών μελών πρέπει να καθοδηγούνται από την ανάγκη να επιτύχουν όλα τα κράτη μέλη τουλάχιστον το 15% έως το 2030. Ταυτόχρονα, οι διαφορές μεταξύ των κρατών μελών από την άποψη της γεωγραφικής θέσης και της δομής του ενεργειακού μείγματος και εφοδιασμού σημαίνουν ότι απαιτείται προσέγγιση κατά περίπτωση, βάσει διεξοδικής αξιολόγησης των σημείων συμφόρησης, λαμβανομένου υπόψη του κόστους. Οι δομές περιφερειακής συνεργασίας θα αποτελέσουν πολύτιμο πλαίσιο για τη συζήτηση και συμφωνία επί της περαιτέρω πορείας. Η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει αυτές τις μορφές της ενισχυμένης περιφερειακής συνεργασίας και για την επίτευξη του στόχου του 15%.

8. Συμπέρασμα

Η Ευρωπαϊκή Ένωση πρέπει να αυξήσει το επίπεδο διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας στο 10% μέχρι το 2020, στην πορεία της προς τη δημιουργία ανθεκτικής Ενεργειακής Ένωσης με μακρόπνοη πολιτική για το κλίμα. Είναι σαφές ότι η Ευρώπη χρειάζεται να εντείνει τις προσπάθειές της για να ανταποκριθεί στις προκλήσεις της πολιτικής για την ενέργεια και το κλίμα.

Ήδη εμφανίζονται τα πρώτα αποτελέσματα του ρυθμιστικού και χρηματοδοτικού πλαισίου που έχει πρόσφατα τεθεί σε εφαρμογή. Τώρα απαιτείται πολιτική αποφασιστικότητα από τα κράτη μέλη και όλους τους άλλους παράγοντες για την επίτευξη των στόχων. Αυτό σημαίνει την εντατικοποίηση των εργασιών στις περιφερειακές ομάδες που έχουν συσταθεί στο πλαίσιο του κανονισμού για τα ΔΕΔ-Ε, ενώ η Επιτροπή θα συνεχίσει να αναπτύσσει πρωτοβουλίες για την εμβάθυνση της περιφερειακής συνεργασίας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο συμφώνησε να δημιουργηθεί αξιόπιστο και διαφανές σύστημα διακυβέρνησης χωρίς περιττό διοικητικό φόρτο, ώστε να εξασφαλιστεί ότι η ΕΕ θα επιτύχει τους στόχους της πολιτικής της. Αυτό θα περιλαμβάνει τον εξορθολογισμό των υφιστάμενων απαιτήσεων υποβολής εκθέσεων.

Η Επιτροπή θα εκδώσει έκθεση με βάση τα στοιχεία από τις εκθέσεις των κρατών μελών. Η εν λόγω έκθεση, η οποία θα αποτελέσει σημαντικό στοιχείο του συνολικού ετήσιου απολογισμού που προβλέπεται στο στρατηγικό πλαίσιο για την Ενεργειακή Ένωση, θα περιλαμβάνει την πλήρη τρέχουσα κατάσταση όλων των έργων κοινού ενδιαφέροντος, με συστάσεις για την επιτάχυνση των έργων και την αύξηση της ευελιξίας του καταλόγου ΕΚΕ σε περίπτωση που δεν τηρηθεί η προθεσμία του 2020 για την επίτευξη δυναμικότητας διασύνδεσης σε ποσοστό 10%. Εάν χρειαστεί, η Επιτροπή θα προτείνει περαιτέρω μέτρα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου.

Όπως καταδεικνύεται από τη θετική πολιτική δέσμευση όσον αφορά την περιοχή της Βαλτικής και την Ιβηρική Χερσόνησο, η στήριξη στο ανώτατο επίπεδο είναι σημαντική για να σημειωθεί πρόοδος στα μεγάλα αυτά έργα.